

МУАЛЛИМ ХАМ ҮЗЛИКСИЗ БИЛИМЛЕНДИРИҲ

Илимий-методикалық журнал

2023

2/1-сан

*Ўзбекистан Республикасы Министрлер Кабинети жанындагы
Жоғарғы Аттестация Комиссиясы Президиумының
25.10.2007 жыл (№138) қарары менен дизимге алынды*

*Қарақалпақстан Баспа сөз хам хабар агентлиги тәрәпинен
2007-жылы 14-февральдан дизимге алынды.
№01-044-санлы ғуўалық берилген.*

Нөкис

2/1-сан 2023

март-апрель

Шөлкемлестіріушілер:

*Қарақалпақстан Республикасы Халық билимлендіріу Министрлиги,
ӨЗПИИИ Қарақалпақстан филиалы*

Редактор:
А. Тилегенов

Редколлегия ағзалары:

Мақсет АЙЫМБЕТОВ
Нағмет АЙЫМБЕТОВ
Байрамбай ОТЕМУРАТОВ
Ерполат АЛЛАМБЕРГЕНОВ
Алишер АЛЛАМУРАТОВ
Дилшодхўжа АЙТБАЕВ
Тўлқин АЛЛАЁРОВ
Умида БАҲАДИРОВА
Фархад БАБАШЕВ
Гулзода БОЙМУРОВОДА
Маманазар ДЖУМАЕВ
Асқар ДЖУМАШЕВ
Гўлнара ЖУМАШЕВА
Мырзамурат ЖУМАМУРАТОВ
Умида ИБРАГИМОВА
Меруерт ПАЗЫЛОВА
Асқарбай НИЯЗОВ

Сабит НУРЖАНОВ
Уролбой МИРСАНОВ
Нуржан МАТЧАНОВ
Шукурилло МАРДОНОВ
Бахтиёр РАХИМОВ
Арзы ПАЗЫЛОВ
Барлықбай ПРЕНОВ
Қахқор ТУРСУНОВ
Нурзода ТОШЕВА
Тажибай УТЕБАЕВ
Амангелди КАМАЛОВ
Ризамат ШОДИЕВ
Зафар ЧОРШАНБИЕВ
Дўстназар ХИММАТАЛИЕВ
Гулрухсор ЭРҒАШЕВА
Гавхар ЭЩАНОВА

БАСЛАҒЫШ КЛАСС, МЕКТЕПКЕ ШЕКЕМГИ ТӘРБИЯ

Shodiyev R. D., Shonazarov U. Sh. Boshlang'ich sinf o'quvchilarining mantiqiy tafakkurini rivojlantirish	319
Taylanova Sh. Maktabgacha ta'lim tizimini yanada takomillashtirish	326
Rabbimova M. M. Bo'lajak maktabgacha ta'lim pedagoglarida amaliy kompetentlikni rivojlantirish	330
Эрханова Н. А. "Тил ва нутқ" марказида инновацион-методик фаолият олиб бориш самарадорлиги	333
Жовмирзаева Н. Қ. Maktabgacha таълим муассасалари тарбиячиларининг эмоционал компетенциясини шакллантириш механизмлари	339
Karimova Sh. B. Maktabgacha yoshdagi bolalarning vatanparvarlik tarbiyasini shakllantirishda axloqiy kotigoriyalarning ahamiyati tahlili	343
Halimova M. A. Tabiiy fanlar (SCIENCE) o'quv predmeti – o'quvchilar ilmiy dunyoqarashini rivojlantirish aspektlari sifatida	347
Mo'minova G. B., Sirojiddinova S. Zamonaviy maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirish asoslari (O'zbekiston misolida)	352
Mo'minova G. B., Muhammadaliyeva D. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarning nutqini o'stirish metodlarining ilmiy-nazariy tahlili (turli yosh bosqichlari misolida)	356
Dehqonova M. G'. Ko'zi ojiz bolalar bilan olib boriladigan logopedik ishning o'ziga xos xususiyatlari	360
Azizova Z. b., Aliyeva S. Maktabgacha yoshdagi bolalarning aqliy bilish ko'nikmalarini rivojlantirish texnologiyalari	366
Azizova Z. B., Mavlonova M. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida pedagoglarning kreativligini rivojlantirishning ahamiyati	370
Abdubannopova M. A. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tarbiyachinbing inklyuzif kompetensiyasini rivojlantirish	374
G'aniyeva D. M., Ismoilova M. Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy ong shakllanishida axloqiy normalarning ahamiyati	379
Usmonova M. S. Alohida ta'lim ehtiyojlari bo'lgan bolalarni o'qitish va tarbiyalash muammolari	388
Yoqubjonova G. X. Boshlang'ich sinflarda o'qish va tabiatshunoslik fanlarini o'qitishda fanlararo aloqadorlikni amalga oshirish	393
Жураева М. А. Развитие коммуникативно-речевой компетенции будущих учителей начальных классов	399
Asiljonova Sh. Preschoolers Benefit from Learning a Foreign Language	404

ФИЗИКАЛЫҚ ТӘРБИЯ ХАМ СПОРТ

Қамбаров О. Ф. Кичик синф ўқувчиларини жисмоний тайёргарлигини баҳолашнинг методологик асослари	411
Муродов К. Н. Спорт курашида махсус ускуналар ёрдамида мушак кучини даражасини аниқлаш ва ривожлантириш йўллари	418
Исмагилов Д. К. Интегральные специальные средства подготовки футболистов на этапах совершенствования спортивного мастерства и высшего спортивного мастерства	426
Миршарипов А. Г. Мини-футбол как средство физического воспитания и физической подготовленности	429
Эрдонов О. Л., Махмудов В. В. Мини-футбол как вид спорта и средства физического воспитания студенческой молодёжи	433
Эрдонов О. Л. Актуальность физического воспитания среди студенческой молодежи на основе применения информационных технологий	438
Mirzayev A. M. The task of physical education and the technique of belt wrestling in the training of cadets	444

KO'ZI OJIZ BOLALAR BILAN OLIB BORILADIGAN LOGOPEDIK ISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI

Dehqonova M. G'.

Ch.D.P.U. Maxsus pedagogika kafedrasida o'qituvchisi

Tayanch so'zlar: exolaliya, ko'rlik, zaif ko'ruvchi, logoped, nutq nuqsoni, bartaraf etish, daraja, korreksiya, logoped, tiflopedagog.

Ключевые слова: эхолалия, слепота, слабослышащие, логопед, дефект речи, устранение, уровень, коррекция, логопед, логопед.

Key words: echolalia, blindness, visually impaired, speech therapist, speech defect, elimination, level, correction, speech therapist, speech therapist.

Ko'rish analizatorining faoliyati buzilganligi sababli ko'r va zaif ko'ruvchi bolalarning nutqiy rivojlanishi o'ziga xos xususiyatlarga ega bo'lib, bu nutqda o'z aksini topadi (exolaliya, "formalizm", so'z turkumining buzilishi va boshqalar).

Logopediyadagi mavjud izlanishlar asosan ko'rishida chuqur nuqsoni bor bolalarning talaffuzidagi nuqsonlariga bag'ishlangan

Hozirgi vaqtda ko'r va zaif ko'ruvchi bolalardagi nutq kamchiligi murakkab nuqson ekanligi hamda nutq va ko'rish faoliyatining sustligining o'zaro bog'liqligi nazariy va amaliy izlanishlarda isbotlangan.

Ko'rishida nuqsoni mavjud bo'lgan bolalarning nutq kamchiliklari turlichadir. Ular strukturasi va darajasi sifatidan murakkab bo'lib, nutqni, R.Ye.Levina ta'kidlaganidek yagona sistemadek qamrab oladi va bunda nutq kamchiliklari, nutq kamchiliklarining yagona yadrosi bo'lib qolmaydi. Bunday bolalarda nutqning rivojlanishi murakkab sharoitda kechadi. Ular orasida ko'rish anomaliyalarining tug'ma shakllari uchraydi va bu holat nutqning paydo bo'lishiga doir boshqa funksiyalarning ham buzilishiga sabab bo'ladi.

Statistika materiallari shuni ko'rsatadiki, nutq kamchiliklari ko'ruvchi bolalarga nisbatan ko'rishida chuqur kamchiliklari bor bolalarda ko'proq uchraydi.

Olib borilgan izlanishlar shu kategoriyadagi bolalarning nutqini shakllanganligi to'rt darajaga ajratishga imkon beradi.

Birinchi daraja. Talaffuzidagi ayrim kamchiliklarning bo'lishi bilan ifodalanadi.

Ikkinchi daraja. Faol lug'at cheklangan. So'z va pedmet obrazini solishtirishda, umumlashtiruvchi tushunchalarni hikoyalar tuzishda xatolarga yo'l qo'yiladi.

Talaffuzdagi kamchiliklar sigmatizmning turli ko'rinishlarida lambdasizm, parasigmatizm, pararotasizm, paralambdasizmda namoyon bo'ladi. Tovushlar talaffuzi va fonematik tasavvurlar eshitish differensiasiyasining rivojlanishida kamchiliklar kuzatiladi. Fonematik tahlil shakllanmagan bo'ladi.

Uchinchi daraja. Ekspressiv nutq lug'at boyligining sustligi bilan ajralib turadi. Umumlashtiruvchi tushunchalarni bilish, so'z va predmet obrazini solishtirish darajasi past bo'ladi. Mustaqil nutqning grammatik tomoni buzilgan, u faqat predmetlarni nomlash va bir ikki so'zli gaplardan iborat bo'ladi. Murakkab hikoyalarni bayon etish rivojlanmagan, talaffuz qilish va eshitish differensiasiyasi sust shakllangan bo'ladi.

To'rtinchi daraja. Ekspressiv nutq juda cheklangan, umumlashtiruvchi tushunchalar va so'z-predmet obrazini solishtirishda jiddiy kamchiliklar bo'ladi. Bog'langan nutq ayrim so'zlardan iborat, exolaliyalar kuzatiladi. Nutqning grammatik tuzumini aniqlashga qaratilgan topshiriqlar va eshitish differensiasiyasiga oid topshiriqlarni bajara olmaydilar. Fonematik tahlil va sintezning umuman rivojlanmaganligi kuzatiladi.

Ko'rishda nuqsoni bor bolalar nutqining rivojlanishining tahlili shuni ko'rsatadiki ularning ko'pchiligida sistemali nuqsonlar kuzatiladi va nutqning yetrali komponentlari buzilgan bo'ladi (fonetika, leksika, grammatika). Normal ko'ruvchi va ko'rishda nuqsoni bor bolalarning nutqidagi nuqsonlarning solishtiradigan bo'lsak ularning o'xshashligini kuzatamiz. Shu bilan bir qatorda nuto' kamchiliklarining darajasi va shakllanishi omillari jihatidan katta farqqa ham ega. Predmetli obrazlarning kamchiligi (yetishmasligi) natijasida nutqiy xotirada murakkab gaplar va gaplarning grammatik jihatdan to'g'ri tuzishdagi qiyinchiliklar kuzatiladi. Anamnezdagi ilk natal va postnatal patologik o'zgarishlar natijasida umumiy va xususiy omillar aniqlangan bo'lib, ular ko'rishda kamchiliklari bolalarning nutqini rivojlanmaganligiga sabab bo'ladi va nutqining shakllanishiga ta'sir ko'rsatuvchi qator funksiyalarning rivojlanishini ancha orqaga tortadi (praksis, gnozis, koordinasiya, chamalash). Demak, ilk postnatal davrida tug'ma yoki erta orttirilgan ko'rish nuqsoni nonutqiy funksiyalarning rivojlanishiga ta'sir etuvchi birlamchi nuqson bo'lib qoladi. Ko'rishda nuqsoni bor bolalarda harakat faolligini cheklab turuvchi va atrofdagi olam bilan aloqani o'rnatmaslikka sabab bo'ladigan kamchiliklar ko'plab uchraydi. Psixik jarayonlarning (shu qatorda nutqning

ham) rivojlanishida nutqiy muloqotning sifati, mikroijtimoiy muhit juda katta ta'sirga ega.

Shunday qilib u yoki bu nutq komponentlarini qamrab oluvchi sistemali nutq buzilishlariga sabab bo'luvchi omillarning polemorfligi yanada murakkab nuqson paydo bo'lishiga sabab bo'ladi.

Tug'ma yoki erta orttirilgan ko'rish nuqsoni nutqning rivojlanmasligiga asosiy sabab bo'lib, boshqa patologik omillarning mavjudligiga qarab ta'siri kuchayishi yoki kuchini yo'qotishi mumkin.

Ko'r va zaif ko'ruvchi bolalarning nutqidagi kamchiliklarini o'rganish nafaqat nutqning barcha komponentlari, balki ko'pgina nonutqiy funktsiya-larni hisobga olish va tahlil qilishni talab qiladi. Bu kompleks logopedik tekshirish metodikasini tashkil qiladi.

Kompleks tekshirish metodikasining o'ziga xosligi shundaki, bu bolalardagi nutq kamchiliklari va ularni keltirib chiqaruvchi omillarni o'rganish ko'rish qobiliyati, qabul qilish usullari va bundan kelib chiqqan xolda materiallarni uzatish usullarini xisobga olgan xolda olib boriladi. Bunday ko'rishda chuqur nuqsoni bo'lgan bolalarning ko'pchiligi o'yin faoliyatining malakasi yo'qligini va predmetlar dunyosi xqidagi bilimlari cheklanganligini inobatga olish kerak bo'ladi. Shu sababli tekshirish davomida topshiriqlarni bajarishdan avval bolaga o'ziga xos instruksiyalar, ko'rsatib berish, birgalikda bajarish namunalari beriladi.

Asosiy diqqat ekspresiv nutq xolatiga qaratilishi kerak.

Ko'r va zaif ko'ruvchi maktabgacha va maktab yoshidagi bolalar bilan olib boriladigan korreksion ish tabiiy pedagogik jarayonda kechadi. Bu yetakchi didaktik va maxsus tamoyillarni inobatga olgan xolda tashkil qilinadi.

Maxsus tamoyillarga korreksion ta'lim, birlamchi va ikkilamchi nuqsonlarni inobatga olish, mavjud analizatorlarga tayanish va polisensor asosni shakllantirish (xosil qilish), atrofimizdagi olam xaqida keng qamrovli tushunchalarni shakllantirish, nutqning shakllanganligi darajasini xisobga olish, nutq faoliyatining saqlanib qolgan komponentlariga tayanish, verbal materialning yangiligi, xajmi murakkablasha borishini xisobga olish kiradi.

Korreksion ta'lim jarayonida kompleksli keng qamrovli ta'sir ko'rsatiladi. Bu ta'sir logoped, o'qituvchi (maktabda), tiflopedagog (bog'chada) va tarbiyachilar tomonidan turli mashg'ulotlar davomida amalga oshiriladi. Korreksion ishda logopedik ta'sirga juda katta ahamiyat beriladi. Bu ta'sir maxsus tashkil qilingan mashg'ulotlarda olib boriladi. Mashg'ulotlar bolalarning ko'rish qobiliyatini, nutqi, qabul qilish usullari va individual xususiyatlarini inobatga olgan xolda olib boriladi. Shung qarab logopedik guruxlar tashkil qilinadi. Ko'r bolalar bilan

ishlashdagi qiyinchiliklarni o'ziga xosligini inobatga olib mashg'ulotlar uzoq vaqt davomida individual ravishda olib boriladi. Murakkab nutq kamchiligi bilan birgalikda nonutqiy funksiyalari shakllanmagan, ya'ni turtinchi nutqiy darajaga ega bo'lgan bolalar bilan xam ko'proq individual mashg'ulotlar olib boriladi.

Tarbiyachi va tiflopedagoglar (maktab o'qituvchilari) logoped bilan birgalikda nutq kamchiliklarini bartaraf etish vazifalarini aniqlaydilar. Nutq madaniyatini rivojlantirishdagi korreksion-logopedik vazifalar o'yin, o'quv va mehnat faoliyati, hamda amaliy va musiqa mashg'ulotlarida amalga oshiriladi.

Zaif ko'ruvchi bolalar bilan logopedik mashg'ulotlarni tashkil etishda asosiy e'tibor saqlanib qolgan ko'rish faoliyatidan foydalanish imkoniyatiga qaratiladi (zarur bo'lgan hajmdagi, rangdagi didaktik material), relyefli rasmlar, "ajoyib xaltachalar", kubik va qalamchalar (tovush, bug'in va gaplarni belgilash uchun) ishlatiladi.

Predmetlar dunyosining ken qamrovligi haqidagi tasavvurlarini shakllantirishda tabiiy ko'rgazmali qurollar ahamiyati juda kattadir.

Mashg'ulotlar o'yin orqali olib borilishi shart, sababi ko'rishdagi chuqur nuqsoni mavjud bo'lgan bolalarda o'yin faoliyati juda kech shakllanadi.

Birinchi darajali nutq rivojlanganligi aniqlangan bolalar bilan olib boriladigan korreksion-logopedik ishni rejalashtirayotganda bu bolalarning yaxshi nutqiy bazasi inobatga olinib, asosiy diqqat nutqning fonetik tomonini rivojlantirishga qaratiladi, eshitish diqqatini rivojlantiruvchi o'yin va mashqlar beriladi. Ko'zi ojiz bolarning taqlid qilishi qiyinlashgani sababli ularga tovushlar mexanik usullar bilan qo'yiladi.

Ikkinchi darajali nutq rivojlanganligi aniqlangan bolalar bilan olib boriladigan logopedik ta'sirni rejalashtirayotganda birlamchi guruh bolalari bilan olib boriladigan ishning barcha bo'limlari saqlab qolinadi va inobatga olinadi. Lekin bu yerda asosiy diqqat so'z boyligini oshirish, fonematik tahlil va sintezni rivojlantirishga qaratiladi.

Uchinchi va to'rtinchi darajali bolalar bilan ish olib borishda logopedlar (tiflopedagog va tarbiyachilar bilan kelishilgan holda) ta'lim va o'yin, amaliy faoliyatini korreksiyalashga qaratilgan elementlarni kiritadi. Bunda motor malakalari, chamalash va ko'rib-yasash malakalari mavjud bo'lishi kerak. Bu ish nutq malakasini rivojlantirish va unga mos tushunchalarni shakllantirishni uzviy bog'laydi. Buning asosida bolalarda atrofimizdagi olam haqidagi chuqur tushunchalar va bilimlarni shakllantirish yotadi. Bu guruhdagi ko'r va zaif ko'ruvchi bolalarning xususiyatlarini inobatga olgan holda asosiy diqqat ularda lug'at boyligini oshirish, so'zni predmet obrazi bilan to'g'ri solishtirish,

umumlashtiruvchi tushunchalarni, grammatik tuzum va mustaqil nutqni rivojlantirishga qaratiladi.

Bu ishning asosida nutq stereotiplarini shakllantirish va boyitish yotadi. Lugʻat boyligini boyitib borish, grammatik tuzumni amaliy qoʻllash rasmlar boʻyicha gaplar tuzish jarayoniga imkon yaratadi (koʻrlar uchun relyefli rasmlar). Logopedik mashgʻulotlarda bolalarning nutq faoliyatidagi zaif bugʻinlar ustida isholib boriladi. Logopediya, tarbiyachi, tiflopedagog (oʻqituvchi) hamkorligi maktab taʼlimi uchun zarur boʻlgan nutq bazasini yaratadi. Shakllangan nutq asosida logoped talaffuz avtomatizatsiyasi malakalarini tarbiyalashga va fonematik tahlil va sintezni oʻrgatishga oʻtishi mumkin (3 va 4 darajali bolalar bilan).

Tarbiyachi va tiflopedagog tomonidan shakllantirilayotgan nutq va predmetlar bazasi logoped mashgʻulotlarida keng qoʻllaniladi va takomillashadi. Shuningdek, tarbiyachi va tiflopedagoglar mashgʻulotlarida logoped ishi davom ettiriladi. Ularning ishi uzviy bogʻlanish asosida rejalashtiriladi (toʻgʻri talaffuz malakalarini mustahkamlashga qaratilgan oʻyinlar va nutqiy material, lugʻat boyligi va bogʻlangan nutq malakalarini mustahkamlash uchun material).

Umuman olganda, pedagogik jarayon logopedizatsiyasi haqida gapirsak ham boʻladi. Boshlangʻich sinflarda oʻqituvchi, tarbiyachiining savodga oʻrgatish va nutqni rivojlantirishdagi ishning uzviy bogʻlanishida amalga oshiriladi. Oʻqituvchi logopedik mashgʻulotlarda oʻzlashtirilgan nutq-malakalarini oʻz ishida mustahkamlab boradi. Bunday ish (kompleksli, korreksion va uslubiy) logopeddan nafaqat yuqori malakani, balki koʻrishda chuqur nuqsoni bor bolalar, ularning xususiyatlari va faoliyatini tashkil qilish maxsus maktab dasturini ham bilishni talab qiladi

Logopedik mashgʻulotlarida koʻr va zaif koʻruvchi bolalarda nutq kamchiliklarida rinolaliya, duduqlanish, tovush kamchiliklari bartaraf etiladi. Ish umumiy uslublarini inobatga olingan holda saqlanib qolgan koʻrish qobiliyatiga yoki maxsus usullarga (koʻzi ojiz bolalarda) tayangan holda olib boriladi.

Adabiyotlar:

1. Taʼsir, K. R. O. pedagogik taʼlim innovatsion klasteri rivojlanishiga. Obuna indeksi–1019, 32.
2. Nurmunaurod ogli, N. M. (2022). Taʼlim klasterining samarali rivojlanishiga taʼsir koʻrsatuvchi. Taʼlim va rivojlanish tahlili onlayn ilmiy jurnali, 2(1), 54-57.
3. Yunusova, X., Boboxonova, M. B., & Umurzakova, M. M. (2022). Innovatsion taʼlim klasteri-taʼlim subyektlarini harakatlantiruvchi omil sifatida. Академические исследования в современной науке, 1(16), 172-176.
4. Gʻiyosiddinova, D. M. (2022). Logopedik mashgʻulotlarni samarali tashkil etishda artikulyatsion gimnastika oʻrni. taʼlim va rivojlanish tahlili onlayn ilmiy jurnali, 2(10), 360-365.

5. G'iyosiddinova, D. M. (2022). Ta'lim muassasalarida inklyuziv ta'limni rivojlantirish va tatbiq etish. Ta'lim va rivojlanish tahlili onlayn ilmiy jurnali, 2(10), 340-344.
6. Muborak, D., & Lobar, S. (2022). Maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarda nutqning kech rivojlanishi. Ta'lim va rivojlanish tahlili onlayn ilmiy jurnali, 2(10), 345-349.
7. Muborak, D., & Farangis, I. (2022). Nutq kamchiliklarini paydo bo'lishida artikulyatsion apparat holatini o'rganish zarurati. Ta'lim va rivojlanish tahlili onlayn ilmiy jurnali, 2(10), 366-370.
8. G'iyosiddinova, D. M. (2022). 4+ 2 Ta'lim tizimidagi o'rni. ta'lim va rivojlanish tahlili onlayn ilmiy jurnali, 2(10), 389-393.
9. Muborak, D., & Shahnoza, M. (2022). Kasbiy kompetensiyani rivojlantirishda metodik jamlanmalar yig'ish. Ta'lim va rivojlanish tahlili onlayn ilmiy jurnali, 2(10), 371-376.
10. Ishmatova, O. S. (2022). Boshlangich talim sifatini yangilashda umumtalim maktablarda logopedik shaxobchalar faoliyatining orn. Barqarorlik va yetakchi tadqiqotlar onlayn ilmiy jurnali, 2(10), 388-391.
11. Ишматова, О. С. (2020). Инклюзив таълимга кохлеар имплант бўлган болаларни муваффақиятли реабилитация қилиш омиллари. Science and Education, 1(Special Issue 4), 186-195.
12. Ишматова, О. С. (2021). Роль фонетической ритмики в развитии устной речи детей с нарушениями слуха. In студенческие научные исследования (pp. 187-188).
13. Ишматова, О. С. (2021). Цели и задачи исследования развития устной речи детей с нарушениями слуха средствами фонетической ритмики. in наука, образование, инновации: актуальные вопросы и современные аспекты (pp. 241-243).
14. Ishmatova, O. S., & Abdujalil O'g'li, H. A. (2022). Mavzu: imkoniyati cheklanganlar faoliyatida akt ning roli. Barqarorlik va yetakchi tadqiqotlar onlayn ilmiy jurnali, 2(11), 24-28.
15. Ishmatova O. S. (2022). Nutqiy nuqsonlarni bartaraf etishda fonetik ritmikaning roli. barqarorlik va yetakchi tadqiqotlar onlayn ilmiy jurnali, 2(10), 378-380

РЕЗЮМЕ

Ushbu maqolada ko'rishida nuqsoni bo'lgan bolalar bilan olib borilishi kerak bo'lgan logopedik ish tizimi, ko'r va zaif ko'ruvchi shaxslarning nutq kamchiliklari va ularni darajalari haqida ma'lumot berilgan.

РЕЗЮМЕ

В статье представлена информация о системе логопедической работы с детьми с нарушениями зрения, нарушениях речи слепых и слабовидящих и их степени.

SUMMARY

This article provides information on the speech therapy system to be conducted with visually impaired children, speech deficits of blind and visually impaired people and their levels.

ISSN 2181-7138

Т. Н. Қары Ниязий атындағы Өзбекстан педагогикалық
илим-изертлеу институтының Ж. Орынбаев атындағы Қарақалпақстан филиалы

**«МУҒАЛЛИМ ХӘМ ҮЗЛИКСИЗ
БИЛИМЛЕНДИРИЎ»**

№ 2/1

Нөкис — 2023

Басып шығыўға жуўапкер:

А. Тилегенов

Баспаға таярлаған:

А. Тилегенов, Р. Утепов

Компьютерде таярлаған:

П. Реймбаев

Мәнзил: Нөкис қаласы, Ерназар Алакөз көшеси №54

Тел.: 224-23-00

e-mail: uzniiipnkkf@mail.uz,

mugallim-pednauk@mail.uz

www.mugallim-uzliksiz-bilim.uz

Журналға келген мақалаларға жуўап қайтарылмайды, журналда жарияланған мақалалардан алынған үзіндилер «Муғаллим хәм үзликсиз билимлендириў» журналынан алынды, деп көрсетилиўи шәрт. Журналға 5-6 бет көлеминдеги материаллар еки интервалда TIMES NEW ROMAN шрифтинде электрон версиясы менен бирге қабыл етиледі. Мақалада келтирилген мағлыўматларға автор жуўапкер.

Оригинал-макеттен басыўға рухсат етилди 03.04.2023. Форматы 70x100^{1/8}

«Таймс» гарнитурасында офсет усылында басылды.

Шәртли б.т. 29,5 . Нашр. т. Нұсқасы _____ Буйыртпа №